

barsel

**om studerendes sociale rettigheder
i forbindelse med barsel**

Studenterrådgivningen

Forord

Hermed foreligger den reviderede udgave af Studenterrådgivningens barselspjece.

Det er vort ønske, at denne pjece må komme mange studerende til gode, ligesom vi gerne modtager kommentarer eller bemærkninger, som med fordel kan medtages i kommende udgaver.

Studerende, som har behov for yderligere information, råd eller vejledning, end der er tilgængelige i denne lille pjece, er velkomne til at rette telefonisk eller personlig henvendelse til Studenterrådgivningen.

De enkelte rådgivningers adresser og telefonnumre findes bag i pjecen. Pjecen er redigeret af socialrådgiver Lise Kristensen, KUA og socialrådgiver Nana Storm, RUC.

Leder af Studenterrådgivningen

Else-Marie Stilling

Efterår 2003

Indhold

Indledning	6
SU-fødselsklip	7
Barselsorlov og barselsdagpenge	10
Andre indkomstmuligheder	16
Kontanthjælp under orlov fra uddannelsen	17
Hjælp til barselsudstyr	19
Faderskab	20
Børnebidrag	21
Fødselsbidrag	23
Børnefamilieydelse	24
Børnetilskud	25
Børnepasning	28
Indtægtsbestemt friplads – nedsat betaling?	30
Orlov til børnepasning	31
Nyuddannede	33
Studenterrådgivningen	34

Indledning

Formålet med denne pjece er at give dig overblik over dine sociale rettigheder som studerende i forbindelse med graviditet og barsel. Pjecen er skrevet, så den primært henvender sig til den kvindelige part, men som det vil fremgå af teksten, er barnets far omfattet af en del af reglerne.

Som lovgivningen er i dag, er det hovedreglen, at studerende på barsel skal bevare status som studerende, med de rettigheder det giver. Du skal altså ikke søge orlov i forbindelse med barsel, men fortsat være indskrevet på dit uddannelsessted.

Du skal være særdeles opmærksom på, hvor lang tid du eventuelt kan risikere ikke at kunne følge studiet grundet manglende børnepasningsmulighed. Du kan nemlig ikke få tildelt ekstra SU-klip pga. manglende børnepasningsmulighed, når fødselsklippene er opbrugt.

Ikke mindst når du skal have barn, er det væsentligt, at de ydre rammer er så trygge som muligt – at du sikrer dig de bedst mulige vilkår. Forhåbentlig kan oplysningerne i denne pjece hjælpe dig på vej.

Reglerne er beskrevet, som de er pr. 1. januar 2003. Takster m.v. kan du finde på www.studenterraadgivningen.dk under takster.

SU-fødselsklip

Hvis du får et barn, mens du går på en videregående uddannelse, der berettiger til uddannelsesstøtte, kan du få tillagt 12 ekstra SU-klip pga. fødsel. Du skal derfor ikke søge orlov fra studiet i forbindelse med barsel, idet du så vil miste dine rettigheder i SU-systemet. Du skal selv søge om fødselsklip på SU-kontoret på dit uddannelsessted. Du skal dér fremvise vandrejournal, fødselsattest el.lign.

Du bestemmer selv, hvornår du vil have fødselsklip udbetalt. Du kan dog tidligst få fødselsklip udbetalt 2 måneder før forventet fødsel. Du skal være studieaktiv i måneden før, du skal have fødselsklip udbetalt. Du betragtes som studieaktiv, når du ikke er erklæret studieinaktiv af SU-kontoret. Du kan søge fødselsklip, selvom du ikke har flere SU-klip tilbage i klippekortet.

I den periode, hvor du kun får fødselsklip udbetalt, behøver du ikke at være studieaktiv. Du har lov til at blive hjemme og passe dit barn og altså være fraværende fra uddannelsen, men du skal fortsat være indskrevet på uddannelsen, og du må i den periode ikke modtage anden offentlig støtte, der udelukker SU eller være i lønnet praktik.

Du kan vælge at få fødselsklip udbetalt på følgende måder:

- som enkeltklip, således at du forlænger din uddannelsestid med op til 12 måneder.
- som dobbeltklip bestående af 2 fødselsklip om måneden i op til 6 måneder, således at du forlænger din uddannelsestid med op til 6 måneder.
- som miksklip bestående af 1 fødselsklip og 1 almindeligt klip om måneden i op til 12 måneder. Vær opmærksom på, at du skal opfylde de almindelige betingelser om studieaktivitet ved denne udbetalingsform.

Vælger du at dobbeltklippe, bliver både stipendiet og eventuelt studielån fordoblet. Du behøver ikke at vælge samme udbetalingsform for alle klippene. Du kan vælge at give indtil 6 af dine fødselsklip til barnets far. Betingelsen er, at han også er i gang med en videregående uddannelse.

Hvis du skifter til en anden videregående uddannelse, mens du er på barsel, bevarer du retten til fødselsklip i den nye uddannelse.

Hvis fødslen finder sted indenfor 12 måneder før, du begynder på en videregående uddannelse, kan du alligevel få nogle fødselsklip. Antallet af fødselsklip reduceres med de måneder, der ligger mellem fødslen og uddannelsens start. Der er her ikke krav om, at du skal være studieaktiv i måneden før udbetalingen.

Har du orlov i en periode omkring fødslen, reduceres antallet af fødselsklip på samme måde som ved fødsel før uddannelsens start.

Har du i en tidligere uddannelse og i forbindelse med samme fødsel fået dobbelte fødselsklip eller dobbelt SU udenfor klippekort, sættes antallet af fødselsklip ned svarende til det antal måneder, du allerede har fået dobbeltklip i.

Barnets far

Barnets far kan få tillagt 6 ekstra SU-klip, hvis han ved fødslen er i gang med en videregående uddannelse, der berettiger til uddannelsesstøtte. Det er ikke en betingelse, at moderen er uddannelsessøgende. Faderen skal selv søge om fødselsklip på SU-kontoret på uddannelsesinstitutionen. Han skal fremvise fødselsattest, faderskabserklæring eller anden dokumentation for faderskabet, men kan tidligst få udbetalt fødselsklip fra den måned fødslen sker. Han kan herefter selv bestemme, hvornår han vil have sine fødselsklip udbetalt. Han skal dog være studieaktiv, måneden før han skal have fødselsklippene udbetalt.

Faderen kan vælge at få fødselsklippene udbetalt på følgende måder:

- som enkeltklip, således at uddannelsestiden forlænges med op til 6 måneder.
- som dobbeltklip bestående af 2 fødselsklip om måneden i op til 3 måneder, således at uddannelsestiden forlænges med 3 måneder.
- som miksklip bestående af 1 fødselsklip og 1 almindeligt klip om måneden i op til 6

måneder. Vær opmærksom på, at de almindelige betingelser om studieaktivitet skal opfyldes i hele udbetalingsperioden, hvis du benytter denne udbetalingsform.

Hvis faderen overtager fødselsklip fra moderen, kan disse ekstra klip udbetales på samme måde som hans egne fødselsklip. Faderen behøver ikke at vælge samme udbetalingsform for alle klippene.

Hvis fødslen finder sted indenfor 6 måneder før, barnets far påbegynder sin uddannelse, kan han alligevel få nogle fødselsklip. Antallet af fødselsklip reduceres med det antal måneder, der ligger mellem fødslen og uddannelsens start. Der er ikke her krav om, at han skal være studieaktiv i måneden før udbetalingen. Hvis fødslen finder sted, mens faderen har orlov fra uddannelsen, sker en tilsvarende reduktion.

Har barnets far i en tidligere uddannelse og i forbindelse med samme fødsel fået dobbelte fødselsklip eller dobbelt SU udenfor klippekortet, reduceres antallet af fødselsklip svarende til det antal måneder, han allerede har fået dobbeltklip eller dobbeltrater udenfor klippekortet.

Forhøjelse af fribeløb

Får du barn, forhøjes dit fribeløb automatisk, idet SU-styrelsen i forbindelse med indkomstkontrollen indhenter oplysning herom. Fribebet forhøjes med det fulde beløb, uanset hvornår på året du får barn. Fribebet forhøjes for begge barnets forældre.

Du må tjene det samme, uanset hvilken udbetalingsform på fødselsklippene, du vælger – enkelt-, dobbelt- eller miksklip. Du kan modtage fødselsklip samtidig med barselsdagpenge, hvis du opfylder betingelserne for at modtage barselsdagpenge. Læs mere om dette på næste side. Du får ikke højere støtte, fordi du får barn. Om du får tid til at tjene mere, er en anden sag. Vær opmærksom på, at du kan søge om særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre. Se særskilt afsnit på side 25 i denne pjece. Du kan læse mere om SU-fødselsklip, fribeløb på www.su.dk og www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Barselsorlov og barseldagpenge

Indledning

De følgende afsnit om barseldagpenge og barselsorlov fra erhvervsarbejde er kun interessante for dig, hvis du har haft/har job sideløbende med din uddannelse, hvis du har afsluttet uddannelse eller er i lønnet praktik. Folketinget vedtog i marts 2002 (med ikrafttrædelse 1. januar 2002) at forlænge barselsorloven til 1 år, og samtidig åbne mulighed for en fleksibel tilrettelæggelse af orlovs- og dagpengemulighederne.

Reglerne om udbetaling af barseldagpenge findes i Lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. Reglerne om orlov i forbindelse med barsel findes i Lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselsorlov m.v. Reglerne er udformet således, at du, når du har ret til barseldagpenge, da også altid har ret til orlov fra arbejdet i samme periode. Derimod har du ikke nødvendigvis ret til barseldagpenge, fordi du har ret til orlov.

Barseldagpenge

Du har ret til barseldagpenge, når du:

- 1 har været tilknyttet arbejdsmarkedet i de sidste 13 uger før barselsorlovens start og i denne periode har været beskæftiget i mindst 120 timer. Du må gerne have flere ansættelsesforhold, men det er et krav, at du er beskæftiget umiddelbart før orlovens start. Betingelserne for at modtage barseldagpenge skal være opfyldt senest ved fødslen, *eller*
- 2 ville have været berettiget til arbejdsløshedsdagpenge, uddannelsesgodtgørelse eller etableringsydelse i henhold til Lov om aktiv arbejdsmarkedspolitik eller kursusgodtgørelse efter Lov om arbejdsmarkedsuddannelser, ydet som en erstatning for arbejdsløshedsdagpenge, såfremt fraværet pga. barsel m.v. ikke fandt sted, *eller*
- 3 indenfor den seneste måned har afsluttet en erhvervmæssig uddannelse af mindst 18 måneders varighed, *eller*
- 4 afslutter en erhvervmæssig uddannelse af mindst 18 måneders varighed efter fødslen, men inden for den almindelige barselsorlov (46 uger efter fødslen). Du har i dette tilfælde ret til barseldagpenge fra det tidspunkt, hvor du er dagpengeberettiget medlem af en a-kasse og altså ville have modtaget arbejdsløshedsdagpenge, såfremt du ikke havde fået barn (denne bestemmelse er trådt i kraft 1. januar 2003), *eller*

- 5 er elev i lønnet praktik i en uddannelse, der er reguleret ved eller i henhold til lov. F.eks. vil pædagogstuderende være omfattet af loven og dermed være fritaget for at opfylde det almindelige krav om 13 ugers tilknytning til arbejdsmarkedet for at kunne modtage barseldagpenge.

Du skal være opmærksom på, at når du modtager barseldagpenge på grundlag af lønnet praktik, vil du fortsat være berettiget til dagpenge efter praktikperiodens ophør, såfremt du ikke deltager i undervisning eller genoptager arbejdet i barselsperioden.

Hvis du er selvstændig erhvervsdrivende, kan du få barseldagpenge, hvis du ved orlovens begyndelse og indenfor de sidste 12 måneder har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed i væsentligt omfang (dvs. svarende til mindst halvdelen af normal ugentlig arbejdstid) i mindst 6 måneder, heraf den seneste måned forud for fraværperioden.

Faderens dagpengerettigheder fungerer uafhængigt af, om moderen er berettiget til dagpenge eller ej.

Beregning af dagpenge

Dagpengene beregnes på grundlag af din timeindtægt efter betaling af arbejdsmarkedsbidrag, eller den gennemsnitlige indtjening indenfor de seneste 4 uger før orlovens start. Der er dog et loft over, hvor meget dagpengene kan udgøre. Se www.studenterraadgivningen.dk under takster. Er du selvstændig erhvervsdrivende, beregnes dagpengene på grundlag af arbejdsfortjenesten ved erhvervsvirksomheden. Er du nyuddannet, svarer barseldagpengene til dimmitendsatsen.

Deltagelse i undervisning og eksamen

Der kan ikke stilles krav om, at du framelder dig uddannelsen eller melder orlov fra denne for at modtage barseldagpenge. Intentionerne i Dagpengeloven er imidlertid at sikre samværet mellem mor/far og barn – der er derfor ingen begrænsning i, hvad du kan foretage dig med hensyn til undervisning etc. inden fødslen. I de første 14 uger efter fødslen må du

ifølge reglerne derimod kun deltage i undervisning og lignende med erhvervmæssigt formål af begrænset varighed. Deltagelse i undervisning eller eksamen f.eks. 1 dag pr. uge vil kunne anses for at være af begrænset varighed. Dagpengene bortfalder for de dage, hvor du deltager i undervisning eller eksamen. Hvis deltagelse er under 1 dags varighed, ydes nedsatte dagpenge.

Efter de første 14 uger efter fødslen, er der ingen begrænsning med hensyn til varighed af deltagelse i undervisning og lignende med erhvervmæssigt formål.

Barseldagpenge og fødselsklip

Du kan modtage barseldagpenge og fødselsklip samtidig, svarende til at du kan have lønindkomst og SU-klip samtidig. Du skal være opmærksom på, at barseldagpenge også indgår i fribeløbet. Du kan ikke modtage barseldagpenge svarende til 37 timer pr. uge og samtidig modtage fødselsklip.

Ansøgningsfrist

Ansøgning om dagpenge ved graviditet og fødsel skal indgives til social- og sundhedsforvaltningen i din kommune inden 9 måneder efter fødslen. Hvis ansøgningen ikke er indgivet inden denne frist, bortfalder din ret til dagpenge. Det klogeste er dog, at du inden barselsoverloven kontakter socialforvaltningens dagpengekantor med henblik på at få udleveret ansøgningsskema og få afklaret beregningsgrundlaget således, at eventuelle tvistigheder herom kan afklares, inden barselperioden starter.

Klage

Socialforvaltningens afgørelse om barseldagpenge kan inden 4 uger efter afgørelsens modtagelse indklages for det sociale nævn. Det sociale nævns afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Den Sociale Ankestyrelse kan dog optage en sag til behandling, når Ankestyrelsen skønner, at den har principiel eller generel betydning. Socialforvaltningen skal oplyse dig om dine klagemuligheder og vejlede dig i, hvordan du klager.

Barselsoverlov fra erhvervsarbejde

Forældre, der får børn 27. marts 2002 og fremefter, er omfattet af de nye regler om fleksibel barselsoverlov. For forældre til børn, der er født før denne dato, gælder de gamle regler om barsel- og børnepasningsorlov. Det betyder, at man som forældre fortsat kan søge børnepasningsorlov. Disse regler er beskrevet på side 31. Forældre har efter de nye regler tilsammen ret til 52 ugers barselsoverlov med fulde dagpenge.

Som kvindelig lønmodtager har du som minimum ret til fravær fra arbejdet på grund af graviditet og barsel fra det tidspunkt, hvor der skønnes at være 4 uger til fødslen.

I tilfælde hvor din læge skønner, at graviditeten har et forløb, der vil medføre risiko for dig eller fosteret, hvis du arbejder frem til normal barselsoverlov, vil du være berettiget til barselsoverlov allerede fra det tidspunkt. Det samme gælder, hvis arbejdets særlige karakter medfører risiko for fosteret, eller hvis du på grund af offentligt fastsatte bestemmelser er forhindret i at varetage dit arbejde, og arbejdsgiveren ikke kan anvise dig anden passende beskæftigelse.

Efter fødslen har moderen pligt til fravær i 2 uger, og faderen har ret til fravær i 2 uger. Efter den 14. uge efter fødslen har forældrene tilsammen ret til orlov i 32 uger med fulde dagpenge. Se nedenstående skema:

	Før fødsel		Efter fødsel		Samlet
	Mor	Far	Mor	Fælles	Ialt
Ugers ret til dagpenge	4		14	2	32
					52

Forældrene kan vælge at holde orloven sammen eller i forlængelse af hinanden. Faderen kan påbegynde de 32 ugers orlov sideløbende med (eller i stedet for), at moderen holder sin 14 ugers orlov. Orloven kan, hvis forældrene ønsker det, forlænges til 40 uger. Retten til dagpenge er dog fortsat 32 uger. Forældrene får således i de 40 uger udbetalt et beløb, der svarer til 32 ugers fulde dagpenge.

Beskæftigede lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende har ret til at forlænge orloven med yderligere 6 uger, til i alt 46 uger, fra barnet er 14 uger gammelt. Det gælder fortsat, at der i perioden udbetales et beløb, der svarer til 32 ugers fulde dagpenge.

Forældrene har ret til at udskyde mellem 8 og 13 uger af orloven til et senere tidspunkt, dog inden barnet fylder 9 år. Orloven skal holdes i én sammenhængende periode. Hvis du skifter job, bibeholdes retten overfor den nye arbejdsgiver.

Der er også mulighed for at aftale med sin arbejdsgiver at udskyde op til 32 uger af orloven, som kan holdes i mindre bidder, indtil barnet bliver 9 år. Hvis du skifter job, skal du indgå en ny aftale med den nye arbejdsgiver.

Det er ligeledes muligt, efter aftale med arbejdsgiveren, at genoptage arbejdet delvist og samtidig forlænge orloven på 32 uger svarende til den tid, du arbejder. Det betyder f.eks., at du kan arbejde på halv tid og forlænge orloven til 64 uger.

Du skal i forbindelse med barsel være opmærksom på, at der er en række forskellige tidsfrister for underretning af din arbejdsgiver.

En kvindelig lønmodtager skal med 3 måneders varsel underrette arbejdsgiveren om forventet fødsel, og om hun ønsker at udnytte sin ret til fravær før fødslen. En mandlig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær ved fødslen, skal med 4 ugers varsel underrette arbejdsgiveren om forventet tidspunkt for fraværets begyndelse og længden heraf.

Inden 8 uger efter fødslen skal arbejdsgiveren underrettes om, hvornår arbejdet genoptages. Såfremt moderen/faderen vælger at udskyde dele af sin orlovsret efter den 14. uge efter fødslen, skal arbejdsgiveren ligeledes inden 8 uger efter fødslen, underrettes om dette.

Forlængelse eller udsættelse af fraværsretten i forbindelse med barnets indlæggelse på hospital

Bliver barnet indlagt på hospital indenfor de første 46 uger efter fødslen, kan fraværsretten forlænges eller udsættes. Begge forældre, der ønsker orlov, skal uden unødigt ophold underrette arbejdsgiveren om indlæggelse eller udskrivning, hvis I ønsker orlovsperioden udsat eller forlænget. Fraværet kan forlænges med indlæggelsesperioden – dog max. 3 måneder. Retten til at forlænge orlovsperioden gælder dog ikke faderens ret til fravær i de 2 første uger.

Oplysningspligt

Ifølge retssikkerhedsloven har man som forældre pligt til at informere kommunen under barselorloven, såfremt der sker ændringer i personlige og arbejdsmæssige forhold, som vil få konsekvenser for orloven og dermed for udbetalingen af dagpenge. Det drejer sig f.eks. om tilfælde, hvor arbejdet genoptages helt eller delvist, hvor den anden forælder tager orlov, eller hvor forældrene holder orlov samtidig.

Også i tilfælde, hvor du modtager løn fra arbejdsgiveren, skal kommunen orienteres, idet kommunen udbetaler refusion til arbejdsgiveren. Hvis forældrene giver kommunen forkerte eller mangelfulde oplysninger, kan det medføre krav om tilbagebetaling.

Arbejdsgiveren må ikke afskedige dig på grund af graviditet og barsel

Afskediges du på grund af graviditeten, eller fordi du ønsker at udnytte orlovsretten, skal afskedigelsen underkendes, såfremt du nedlægger påstand herom, med mindre det efter en afvejning af parternes interesser findes åbenbart urimeligt at kræve ansættelsesforholdet opretholdt eller genoprettet. Ved uberettiget opsigelse kan du klage til Ligestillingsnævnet. Hvis du er medlem af en fagforening, skal du i første omgang henvende dig til den. Ligestillingsnævnet kan kontaktes i Skindergade 38, 2., 1159 København K. tlf. 3392 3311. Du kan også indsende klagen via www.ligestillingsnaevn.dk, hvor der også forefindes klagevejledning.

Andre indkomstmuligheder

Som studerende kan du have andre muligheder for indkomst end SU-fødselsklip og dagpenge under barsel. Vær opmærksom på, om du kan være omfattet af nogle af de muligheder, som bliver omtalt i det følgende.

Løn under Barsel

I nogle tilfælde vil du være berettiget til løn fra din arbejdsgiver under barselorloven. Undersøg hos din arbejdsgiver, om det er tilfældet i din situation.

Hvis du er medlem af a-kasse

Er du i slutningen af graviditeten, har orlov og er dagpengeberettiget medlem af en a-kasse, har du i stedet for arbejdsløshedsdagpenge ret til barselsdagpenge i barselsperioden. Tal med din a-kasse om dine muligheder.

Kontanthjælp under orlov fra uddannelsen

Studerende har kun i særlige tilfælde ret til kontanthjælp i forbindelse med barsel. Har du orlov fra uddannelsen, kan du kun få kontanthjælp, hvis du ikke ville have været berettiget til SU, såfremt du var indskrevet på uddannelsen. Er du ikke SU-berettiget, og tager du orlov fra uddannelsen, er du berettiget til kontanthjælp efter Aktivlovens §25, såfremt du ikke har indtægt, formue eller ægtefælle, du kan forsørges af. Du kan højst modtage kontanthjælp på grund af barsel i 32 uger.

I forbindelse med barsel er der 2 kontanthjælpsniveauer, der kan komme på tale. Et som ikke-forsørger og et som forsørger. Ikke-forsørger er du, indtil du har født. Du kan se taksterne for henholdsvis ikke-forsørger og forsørger på www.studenterraadgivning.dk under takster.

Kontanthjælp udbetales bagud. Det betyder, at du skal søge kontanthjælp en måned før, du har brug for den.

Har du indkomst, modregnes din bruttoindkomst krone for krone – dog skal bruttoindkomsten nedsættes med det beløb, der svarer til de udgifter, du har til transport m.v. til indkomstens erhvervelse.

Er du gift, skal kontanthjælpen beregnes til jer som ægtepar. Overstiger din ægtefælles indkomst hans eget kontanthjælpsniveau, vil hans indtægt nedsætte din kontanthjælp.

En undtagelse fra denne regel gælder, hvis din ægtefælle ikke er kontanthjælpsberettiget. Er du f.eks. gift med en studerende, der lever af stipendier, lån eller anden offentlig forsørgelsesydelse, skal kontanthjælpen beregnes til dig, som var du enlig. Kun hvis din ægtefælle (som er studerende) har indkomst over sit kontanthjælpsniveau, skal overskuddet alligevel fratrækkes din kontanthjælp.

Supplerende, særlig støtte i forbindelse med høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde

Hvis du opfylder betingelserne for at modtage kontanthjælp og har særligt høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde, er du måske berettiget til støtte til dækning af noget af boligudgiften i henhold til Lov om aktiv socialpolitik §34. Ved boligudgift forstås husleje (fratrasket boligsikring), el, gas, vand samt afdrag på boliglån.

Der er fastsat forskellige minimumsgrænsebeløb på, hvor høj en boligudgift skal være, før du kan søge støtte, afhængig af om du er ikke-forsørger eller forsørger. Grænsebeløbet nedsættes for hvert barn, du måtte have udover det første. Du kan se disse grænsebeløb på www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Unge under 25 år, som modtager kontanthjælp efter ungesatserne, samt personer, der modtager orlovsydelse i forbindelse med børnepasningsorlov, kan ikke få særlig støtte i henhold til §34.

Hjælp til barselsudstyr

Som udgangspunkt vil du som studerende ikke være berettiget til økonomisk hjælp i forbindelse med at få et barn.

Hvis du er i en økonomisk, særlig vanskelig situation, kan du undersøge på socialforvaltningen, om du vil kunne få hjælp til enkeltudgifter i henhold til Aktivlovens §81. Som eksempel herpå kan nævnes barnevogn og det mest nødvendige babytøj.

Det vil kun kunne gives i tilfælde, hvor det vil være af helt afgørende betydning for dig og din familie, at du får hjælp. Det er op til socialforvaltningen at skønne, hvorvidt du er i en sådan situation. I forbindelse med ansøgning om enkeltudgifter skal du aflevere dokumentation for dine indtægter og udgifter.

Faderskab

Hvis faderskabet til et barn ikke registreres ved fødslen – det sker automatisk, hvis man er gift – eller anerkendes overfor statsamtet – i København Overpræsidiat – (det har man mulighed for at gøre på en særlig blanket, når man ikke er gift) – vil statsamtet bede moderen om at oplyse, hvem der kan være far til barnet. Hun kan ikke fritages for denne pligt.

Oplyser moderen, hvem der er eller kan være far til barnet, inddrager statsamtet den eller de pågældende mænd i sagen.

Oplyser moderen ikke, hvem der er eller kan være barnets far, vejleder statsamtet moderen om, hvilken betydning dette kan få for hende og barnet. Hvis moderen stadig ikke oplyser, hvem der er eller kan være far til barnet, vil sagen normalt blive sendt i retten.

Når faderskabet er fastslået, har barnet ret til bidrag fra sin far, ret til navn og arveret efter ham.

Børnebidrag

Efter Lov om børns retsstilling er forældrene forpligtet til at forsørge barnet. Så længe I lever sammen som forældre, og begge bidrager til barnets forsørgelse, vil børnebidrag ikke komme på tale.

Ved ophør af samliv kan den af jer, som alene forsørger barnet, begære den anden pålagt bidrag til barnets forsørgelse, medmindre han/hun frivilligt betaler det beløb, der ville blive pålagt af statsamtet/Overpræsidiat.

Børnebidragets størrelse fastsættes under hensyn til jeres økonomiske situation. Der vil i de fleste tilfælde være tale om fastsættelse af et normalbidrag. Du kan se mere om størrelsen på normalbidrag og fastsættelse af forhøjet bidrag samt fastsættelse af bidrag ved flere børn på www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Retningslinier for fastsættelse af forhøjet bidrag er alene vejledende, og der bør ved bidragsfastsættelsen ske et konkret skøn over samtlige omstændigheder for den enkelte.

Er bidraget fastsat, og betaler den bidragspligtige ikke, kan du gennem social- og sundhedsforvaltningen få et beløb svarende til normalbidraget forskudsvis udbetalt.

Børnebidrag er skattemæssigt fradragsberettiget for den, der betaler bidraget. Fradraget sker i den skattepligtige almindelige indkomst. Det gælder, hvad enten bidraget er fastsat af en offentlig myndighed eller ved aftale. Skattefradrag kan kun foretages, når bidragene er forfaldne og også betalt. Hvis aftalte børnebidrag åbenbart overstiger, hvad statsamtet/Overpræsidiat ville kunne fastsætte, kan skattemyndighederne dog begrænse fradragsretten.

Har I fælles forældremyndighed, er dette ikke til hinder for, at der kan opnås skattefradrag for børnebidrag. Fradrag kan foretages hos den af jer, der ikke har barnet boende – også selv om barnet i et vist omfang opholder sig der. Det er dog en forudsætning, at barnet i overvejende grad opholder sig hos den anden forælder.

Fødselsbidrag

Der er derimod ikke skattefradrag for nogen del af børnebidraget, hvis barnet opholder sig lige meget hos jer begge, og dette gælder uanset, om kun den ene af jer eller begge har del i forældremyndigheden.

Børnebidrag er skattemæssigt set indtægt for barnet, men barnet beskattes kun af den del, der overstiger normalbidraget.

Hvis faderskabet ikke kan fastslås, kan du i stedet få særligt børnetilskud som kompensation. Det svarer til normalbidraget. Det udbetales uden ansøgning af social- og sundhedsforvaltningen i den kommune, hvor du bor. Du kan læse mere om særligt børnetilskud i kapitlet om Børnetilskud.

Er du ikke gift, kan du i henhold til Lov om børns retsstilling kræve faderen pålagt krav til udgifterne ved fødslen. Der er tale om et engangsbidrag. Til dit underhold kan du kræve faderen pålagt krav om betaling i 2 måneder før og 1 måned efter fødslen.

Beløbenes størrelse se www.studenterraadgivningen.dk under takster

Under særlige omstændigheder, navnlig hvis du bliver syg som følge af svangerskab eller fødsel, kan faderen pålægges bidrag til dit underhold i op til 4 mdr. før og 9 mdr. efter fødslen.

Ønsker du, at faderen skal betale disse bidrag, skal du kontakte statsamtet/Overpræsiediet. Hvis faderen ikke kan eller vil betale, kan du få pengene forskudsvis udbetalt gennem social- og sundhedsforvaltningen.

Beløbene er skattepligtig indkomst for dig. Modtager du kontanthjælp efter Aktivloven, vil bidragene blive modregnet i kontanthjælpen.

Børnefamilieydelse

Uden hensyn til indtægter udbetales en skattefri børnefamilieydelse.

Børnefamilieydelsen udbetales automatisk i det kvartal, som følger efter barnets fødsel. Ydelsen udbetales til barnets mor, medmindre det kun er faderen, der har forældremyndigheden. Har I fælles forældremyndighed over barnet, og bor I ikke sammen, udbetales ydelsen til den af jer, hvor barnet har sin folkeregisteradresse.

Børnefamilieydelse udbetales kvartalsvis. Se taksten på www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Børnetilskud

Der findes følgende 5 former for børnetilskud:

- særligt børnetilskud til uddannelsessøgende
- ordinært børnetilskud
- ekstra børnetilskud
- flerbørnstilskud
- særligt børnetilskud

Alle 5 former for børnetilskud er skattefri.

Børnetilskud kan ikke modregnes i eventuel kontanthjælp efter Aktivloven.

Du kan hente ansøgningsskemaer og yderligere oplysninger om børnetilskud i din kommune eller på www.netborger.dk

Særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre

Pr. 1. januar 2001 trådte en ny lov i kraft, som giver uddannelsessøgende forældre mulighed for et særligt børnetilskud. Tilskuddet udbetales kun efter ansøgning og tidligst i det kvartal, der følger efter ansøgningstidspunktet. Der kan højst udbetales ét tilskud pr. forælder og højst ét tilskud pr. barn.

Det særlige børnetilskud til uddannelsessøgende er indkomstafhængigt. Tilskuddet nedsættes ved stigende indkomst. Se indkomstgrænserne på takstblad www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Hvis dine indtægtsforhold ændres i løbet af året, har du pligt til at oplyse om dette. Børnetilskuddet reguleres herefter for de følgende kvartaler.

Tilskuddet søges i din bopælskommune. Du skal udfylde en særlig blanket (kan hentes på www.netborger.dk) og aflevere den i din kommune sammen med dokumentation for, at du

er tilmeldt en uddannelse og dokumentation for dine/jeres aktuelle indtægtsforhold. Du kan læse mere om det særlige børnetilskud til uddannelsessøgende på www.su.dk.

Ordinært børnetilskud

Ordinært børnetilskud udbetales kvartalsvis. Det udbetales kun efter ansøgning og kun til reelt enlige – dvs. at du ikke må leve i ægteskabslignende forhold. Har I fælles forældremyndighed uden at bo sammen, kan det ordinære børnetilskud kun udbetales, hvis den af jer, der har barnet folkeregistreret hos sig, er reelt enlig. Børnetilskud udbetales for det kvartal, som følger efter barnets fødsel.

Ordinært børnetilskuds størrelse se www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Ekstra børnetilskud

Ekstra børnetilskud udbetales kvartalsvis. Ekstra børnetilskud ydes kun efter ansøgning og kun, hvis du også er berettiget til ordinært børnetilskud. Det ekstra ydes altså som ét ekstra oven i det ordinære, uanset antallet af børn.

Ekstra børnetilskudsstørrelse se www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Flerbørnstilskud

Flerbørnstilskud udbetales kvartalsvis pr. barn, indtil børnene fylder 7 år. Tilskuddet ydes kun ved flerbørnsfødsler – dvs. f.eks. ved fødsel af tvillinger eller trillinger.

Flerbørnstilskuddet ydes uden ansøgning for det kvartal, som følger efter børnenes fødsel. Det udbetales til moderen, medmindre faderen har hel eller delvis forældremyndighed og har børnene folkeregistreret hos sig. Flerbørnstilskuddet ydes oven i eventuelle andre børnetilskud.

Flerbørnstilskuddets størrelse se www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Særligt børnetilskud

Særligt børnetilskud udbetales kvartalsvis og ydes oven i eventuelle andre børnetilskud, hvis:

- faderskab til barnet ikke er fastslået, *eller*
- hvis kun den ene af forældrene lever, *eller*
- hvis barnet, efter at forældremyndighedens indehaver er død, adopteres af dennes ægtefælle eller af enlig person, *eller*
- hvis en eller begge forældre modtager social pension, *eller*
- hvis social pension til en eller begge af 2 pensionsberettigede forældre ikke udbetales, fordi vedkommende er anbragt i pleje, på institution eller i fængsel, *eller*
- hvis der ifølge overenskomst med andre stater ikke er mulighed for at udfærdige bidragsresolution, der kan danne grundlag for forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Særligt børnetilskud udbetales uden ansøgning. Hvis kommunen har "glemt" det, kan det ydes med tilbagevirkende kraft. Særligt børnetilskudsstørrelse på www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Børnepasning

Hvis du ønsker vuggestue eller kommunal dagpleje, kan du skrive barnet op til en sådan. I nogle kommuner kan du først få barnet skrevet op, når det er født. Kommunerne har i henhold til Serviceloven pligt til at skaffe det nødvendige antal pladser, men ventetiden kan dette til trods alligevel være lang. Du kan kontakte den lokale pladsanvisning og høre nærmere om ventetid i netop dit lokalområde.

Pladsanvisningen er forpligtet til at tage særlige hensyn til:

- børn med særlige pædagogiske eller sociale behov
- børn der er henvist fra anden myndighed eller fra speciallæge

Kommunerne kan supplere ovenstående kriterier med behovskriterier ud fra lokale forhold og hensyn. Oplysninger om de kriterier, som kommunen fastsætter, skal være tilgængelige for forældre.

Alternativer til vuggestue og dagpleje

Med det formål at begrænse kommunernes udgifter til daginstitutioner, er der i Serviceloven §138 mulighed for, at Socialministeren kan tillade, at der for en forsøgsperiode oprettes andre socialpædagogiske tilbud for børn end de traditionelt kendte.

I Socialministeriets vejledning af 6. marts 1998 om dagtilbud m.v. til børn efter Lov om socialservice nævnes en række eksempler på alternative foranstaltninger, der kan tænkes etableret som forsøg. Det drejer sig primært om mere eller mindre privat arrangerede ordninger, som får tilskud og eventuelt også lokaler stillet til rådighed. Du eller en anden forælder kan eksempelvis lønnes for pasning af eget og andres børn i en periode eller passe på skift med andre forældre, som du selv finder sammen med. Ofte kan sundhedsplejersken være behjælpelig med at skaffe kontakt til andre forældre med tilsvarende små børn.

Tilskud til pasning af egne børn

Med det formål at give kommunerne og forældrene større frihed til at tilbyde/vælge pasningsmulighed er der vedtaget en ændring i Lov om social service, §26a.

Fra 1. juli 2002 kan kommunerne beslutte at give forældrene mulighed for at vælge et økonomisk tilskud til pasning af egne børn i stedet for at benytte daginstitution/dagpleje. Da der er tale om en mulighed og ikke en pligt for kommunerne, må du undersøge, om den kommune, du bor i, vil benytte sig af muligheden.

Tilskuddet kan udbetales fra det tidspunkt, hvor barnet normalt ville få tilbudt plads i et dagtilbud og til det tidspunkt, hvor børn optages i børnehaveklasse. Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvornår deres pladsgaranti gælder fra.

Tilskuddet kan ydes for en samlet periode på minimum 8 uger og højest 1 år pr. barn.

For at modtage tilskuddet er det en betingelse, at du ikke har arbejdsindkomst eller modtager en form for offentlig overførselsindkomst ved siden af tilskuddet. (SU, dagpenge, kontanthjælp). Tilskuddets størrelse kan højest udgøre 85% af den billigste nettoudgift i et dagtilbud i kommunen. Det vil således variere, hvor stort et tilskud de forskellige kommuner kan tilbyde. På www.studenterraadgivningen.dk under takster kan du se et overslag på, hvilket niveau du kan forvente.

Der kan højest udbetales 3 tilskud til samme husstand, og det samlede tilskud kan ikke overstige, hvad der svarer til de maksimale dagpenge.

Du kan overveje denne tilskudsmulighed, hvis du ikke kan få passet dit barn og eventuelt ikke har flere fødselsklip – og ikke mindst hvis du kan klare dig økonomisk med tilskuddet, da du ikke må have andre indtægter, medens du modtager dette tilskud.

Du kan få vejledning om de forskellige pasningsmuligheder hos din sundhedsplejerske.

Indtægtsbestemt friplads – nedsat betaling?

Forældrebetalingen varierer meget fra kommune til kommune. Du kan få oplysninger om forældrebetalingen ved at henvende dig til din kommune. Der er mulighed for at søge om bortfald eller nedsat betaling på baggrund af din/jeres indkomst. Du kan se indtægtsgrænserne på www.studenterraadgivningen.dk under takster. Mange kommuner giver på deres hjemmeside mulighed for, at du selv regner ud, hvad du skal betale for dit barns pasning.

Ved opgørelse af den aktuelle indtægt tages der udgangspunkt i den aktuelle skattepligtige husstandsindtægt. Studielån medregnes altså ikke. Er du gift, eller lever du i ægteskabsliggende forhold, lægges jeres samlede indtægter til grund – også selvom I ikke begge er forældre til barnet. Har I fælles forældremyndighed uden at bo sammen, fastsættes betalingen på grundlag af husstandsindkomsten hos den af jer, hos hvem barnet er folkeregistreret. Barnets egne indtægter er uden indflydelse på betalingen.

Ydelse af hel eller delvis friplads sker fra begyndelsen af den måned, der følger efter datoen for ansøgningen – eller ved nyoptagelse fra datoen for barnets start i dagtilbud.

Søskenderabat

Ved betaling for daginstitution ydes søskenderabat. Der betales fuld pris for den dyreste plads, og søskenderabatten udgør 50% af betalingen for de øvrige pladser. Kommunerne har mulighed for at beslutte, at søskenderabatten skal være større end de 50%. Søskendebegrebet omfatter biologiske søskende, adoptivsøskende og sammenbragte børn med ophold i hjemmet. Børn af forældre med fælles forældremyndighed, som bor lige meget hos begge forældre, medtælles som søskende hos den af jer, hvor de er tilmeldt folkeregistreret.

Friplads af sociale eller pædagogiske grunde

Hvor det må anses for særligt påkrævet af pædagogiske eller sociale grunde, kan socialforvaltningen ansøges om fritagelse for betalingen, såfremt betalingssspørgsmålet vanskeliggør, at barnet optages eller forbliver i dagtilbud.

Orlov til børnepasning

Dette afsnit gælder kun for dig, som har født, før den nye lov om fleksibel barselsorlov trådte i kraft pr. 1. januar 2002.

Du skal samtidig have tilknytning til arbejdsmarkedet. Studerende, som udelukkende lever af SU, har altså ikke ret til børnepasningsorlov.

Orlov til børnepasning (egne børn) gælder for forældre med børn i alderen 0 – 8 år.

Du må **ikke** deltage i uddannelse. Dvs., at du skal have orlov fra uddannelsen, medens du har børnepasningsorlov, og du må **ikke** modtage anden offentlig forsørgelsesydelse – herunder SU, medens du har orlov til børnepasning. Information om ordningen fås på arbejdsformidlingen eller i a-kassen. Ansøgningsskema om børnepasningsorlovsydelse fås på arbejdsformidlingen. Orlovsydelsens størrelse se www.studenterraadgivningen.dk under takster.

Betingelserne for at opnå børnepasningsorlov er:

- at du har erhvervsarbejde i et sådant omfang, at du er berettiget til dagpenge under sygdom som lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende. Dvs. at du f.eks. som lønmodtager skal have været beskæftiget i mindst 13 uger, inden du søger orlov og i den periode have arbejdet mindst 120 timer sammenlagt, *eller*
- at du er berettiget til at modtage af arbejdsløshedsunderstøttelse. Hvis du har opsagt dit arbejde, skal du have modtaget arbejdsløshedsunderstøttelse i sammenlagt 4 uger, inden du får orlov til børnepasning, *eller*
- at du er modtager af kontanthjælp efter Aktivloven og er omfattet af den personkreds, som socialministeren har fastsat. Personkredsen findes beskrevet i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 126 af 24. februar 1998.

Du har ret til orlov til at passe egne børn i en sammenhængende periode på mindst 8 uger og højst 13 uger. Du har dog ret til orlov i op til 26 uger, hvis barnet ikke er fyldt et år på det

Nyuddannede

tidspunkt, hvor du påbegynder orloven. Derudover har du adgang til at aftale yderligere op til 26 ugers orlov med din arbejdsgiver eller arbejdsformidlingen, hvis du er ledig. Du kan således maksimalt få orlov til børnepasning i 52 uger.

Begge forældre har ret til orlov enten hver for sig eller samtidig.

Ønsker du som lønmodtager at bruge din ret til orlov, skal du meddele dette til din arbejdsgiver mindst fire uger i forvejen, med mindre længere frist er aftalt ved overenskomst eller individuel aftale.

Arbejdsgiveren kan ikke udsætte en orlov, du har varslet til afholdelse i forlængelse af barselsorlov. Er orloven ikke i forlængelse af barselsorlov, kan arbejdsgiveren udsætte din orlov i op til 26 uger, hvis arbejdsgiveren ikke kan skaffe anden arbejdskraft.

Arbejdsgiveren må ikke fyre dig pga. orlov til børnepasning.

Har du orlov til at passe et barn under tre år, må barnet ikke benytte offentlig pasningsordning. Er barnet mellem tre og otte år, må det benytte halvdagsplads.

Orlovsydelsen svarer til max. 60% af dagpengenes højeste beløb. Det har betydning for ydelsens størrelse, hvor mange timer pr. uge, du har arbejdet, og dermed om du ville være berettiget til at blive fuldtids- eller deltidsforsikret i en a-kasse.

Ydelsen til kontanthjælpsmodtagere svarer til den kontanthjælp, man er berettiget til (dog altid max. 60% af dagpengenes højeste beløb).

Hvis du føder, efter du har afsluttet din uddannelse, opnår du, umiddelbart efter du har afsluttet din uddannelse, ret til barselsdagpenge, såfremt du er indmeldt i a-kasse. Barselsdagpenge har samme størrelse som den arbejdsløshedsunderstøttelse, du ellers ville have været berettiget til (dimittendsats).

Husk at indmeldelse i a-kasse som nyuddannet skal ske senest 14 dage efter uddannelsens afslutning.

Forældre til børn født efter den 27. marts 2002 kan få barselsdagpenge, selv om barnet er født **før** afslutningen på uddannelsen. Den sædvanlige dagpengekarantæneregel gælder også vedrørende barselsdagpenge. I praksis vil du dog umiddelbart være berettiget til barselsdagpenge i denne situation, idet du har ret til barselsdagpenge fra 4 uger før fødslen, såfremt du havde opfyldt betingelserne for at modtage dagpenge. Se mere om dette i afsnittet *Barselsorlov og barselsdagpenge* på side 10.

Du skal være opmærksom på, at du fra det tidspunkt, du afslutter din uddannelse, ikke længere er berettiget til SU-fødselsklip.

Studenterrådgivningen

Du er velkommen til at kontakte Studenterrådgivningen, hvis du har yderligere spørgsmål om barsel. Studenterrådgivningen giver gratis social-, psykologisk- og psykiatrisk rådgivning til studerende på statsanerkendte videregående uddannelser. Rådgivningspersonalet består af socialrådgivere, psykologer og psykiatere. Samtlige medarbejdere har tavshedspligt – dette gælder også i forholdet til offentlige myndigheder.

Studenterrådgivningen arbejder med et bredt udsnit af problemer, der opstår for uddannelsessøgende. Se også www.studenterraadgivningen.dk.

Studenterrådgivningen er en selvejende institution under Ministeriet for videnskab, teknologi og udvikling med en bestyrelse som øverste myndighed.

KØBENHAVN OG OMEGN

Studenterrådgivningen i Kompagnistræde
33 12 19 11
Kompagnistræde 21, 2
1208 København K
kompagnistraede@studraadgiv.dk

Handelshøjskolen i København
35 34 30 42
Njalsgade 80, lokale 18.2.74
2300 København S
hkh@studraadgiv.dk

KUA
35 32 93 80
Njalsgade 80, lokale 18.1.80
2300 København S
kua@studraadgiv.dk

DTU
77 42 43 75
Anker Engelundsvej 1, bygn. 101F, 1
2800 Lyngby
dtu@studraadgiv.dk

ROSKILDE

RUC
46 74 22 19
Universitetsvej 1, bygn. 1, 4000 Roskilde
ruc@studraadgiv.dk

ODENSE

Studenterrådgivningen i Odense
66 14 04 40
Hinderupgård, Niels Bohrs Alle 21
5230 Odense M
odense@studraadgiv.dk

ÅRHUS

Studenterrådgivningen i Århus
86 19 04 88
Ryesgade 23, 1
8000 Århus C
arhus@studraadgiv.dk

AALBORG

Studenterrådgivningen i Aalborg
98 11 46 88
Vesterbro 50, 1
9000 Aalborg C
aalborg@studraadgiv.dk

HJØRRING

Studenterrådgivningen i Hjørring
96 23 24 47
Skolevangen 45
9800 Hjørring

ESBJERG

Studenterrådgivningen i Esbjerg
75 13 25 33
Kongensgade 77, 2th
6700 Esbjerg
esbjerg@studraadgiv.dk

HOVEDKONTOR OG SEKRETARIAT

Sekretariat
33 12 04 80
Kompagnistræde 21, 1
1208 København K
sekretariatet@studraadgiv.dk

DU FINDER OS OGSÅ PÅ NETTET

Hvis du vil læse mere om Studenterrådgivningen, kan du finde os på www.studenterraadgivningen.dk. Her kan du bl.a. downloade vores pjecer, læse mere udførlige beskrivelser om de problemer, vi kan hjælpe med samt finde råd og ideer til at komme videre.

